Programowanie wizualne- pakiet Swing

1. Główny obiekt interfejsu użytkownika - obiekt klasy JFrame

1.1. Przykład prostej aplikacji

Zdefiniowanie klasy dziedziczącej po klasie JFrame z pakietu Swing (lub klasie JWindow)
 public class Prosta_Aplikacja2 extends JFrame

```
{ //.....
}
```

- Wywołania konstruktora klasy bazowej dla zapewnienia poprawnej inicjalizacji obiektu dziedziczącego po JFrame:
 - ✓ **super** (dwa konstruktory: **JFrame**()- okno nie posiada wtedy tytułu (tego konstruktora nie trzeba jawnie wywoływać)
 - ✓ JFrame(String) wywołany jako **super**("Napis") wywołany celowo przez programistę i okno posiada wtedy tytuł podany w parametrze konstruktora
- Ustawienia rozmiaru okna ramki w pikselach za pomocą metody setSize
- Obsługa zamykania okna
- Wyświetlenie ramki na ekranie metodą setVisible(true)

Ramka posiada przyciski Minimalizuj, Maksymalizuj oraz Zamknij zlokalizowane na pasku tytułu. W przypadku Javy domyślne zamknięcie ramki nie powoduje zamknięcia aplikacji. Aby to zmienić, należy wywołać metodę setDefaultCloseOperation zawierającą jeden z czterech parametrów wywołania:

- ✓ EXIT_ON_CLOSE zamyka aplikacje po zamknięciu ramki
- ✓ DISPOSE_ON_CLOSE zamyka ramkę, usuwa obiekt reprezentujący ramkę, ale pozostawia pracującą aplikację,
- ✓ DO_NOTHING_ON_CLOSE pozostawia ramkę otwartą i kontynuuje pracę aplikacji
 ✓ HIDE_ON_CLOSE zamyka ramkę pozostawiając pracującą aplikację.

1.2. Zamykanie okna aplikacji za pomocą bezpośredniej obsługi zdarzenia zamykania okna (zamiast wykorzystania metody setDefaultCloseOperation)

Czynności:

- Utworzyć obiekt, który będzie monitorował stan okna
- Implementować za pomocą klasy JFrame interfejs WindowsListener, który będzie obsługiwał wszystkie możliwe zmiany stanu okna za pomocą implementowanych metod
 - √ windowClosed() okno jest zamknięte
 - √ windowClosing() okno jest zamykane
 - √ windowOpen() okno jest widoczne
 - √ windowIconified() okno zminimalizowane
 - √ windowDeiconified() okno zmaksymalizowane
 - ✓ windowActivated() okno powiązane z tym obiektem staje się aktywne i może przyjmować dane z klawiatury
 - ✓ windowDeactivated() okno powiązane z tym obiektem staje się nieaktywne i nie może przyjmować dane z klawiatury
- lub wykorzystać klasę WindowAdapter z pakietu awt, która ma zaimplementowane metody interfejsu WindowListener. Należy wykonać klasę dziedziczącą po WindowAdapter przedefiniowując wybraną metodę wg następującego przykładu

```
import java.awt.*;
import java.awt.event.*;
import javax.swing.*;
class Zamykanie_Aplikacji extends WindowAdapter
   public void windowClosing (WindowEvent e)
       { System.exit(0);}
}
public class Prosta_Aplikacja2 extends JFrame
    public Prosta Aplikacja2()
     { super ("Ramka 2");
       setSize(250,50);
       Zamykanie_Aplikacji wyjscie = new Zamykanie_Aplikacji();
       addWindowListener(wyjscie);
       //wstawienie obiektu monitorującego zamykanie okna wyjscie do aplikacji
   }
  public static void main (String[] arg)
   { Prosta Aplikacja2 p2= new Prosta Aplikacja2();
     p2.setVisible(true); }
                                          //wyświetlenie aplikacji
```

2. Obsługa zdarzeń

Jest to reakcja na działania użytkownika programu. Obsługa zdarzeń realizowana jest za pomocą implementowania interfejsów, zwanych zarządcami zdarzeń.

Interfejsy- zarządcy obsługi zdarzeń

- **ActionListener** obsługuje zdarzenia generowane przez użytkownika na rzecz danego składnika interfejsu (Np. kliknięcie przycisku)
- AdjustmentListener obsługuje zdarzenie jako zmianę stanu składnika (np. przesuwanie suwaka w polu tekstowym)
- FocusListener obsługuje zdarzenie od przejścia składnika w stan nieaktywny
- ItemListener obsługuje zdarzenie od np. zaznaczenia pola wyboru
- KeyListener obsługuje zdarzenie np. od wpisywania tekstu z klawiatury
- MouseListener obsługuje zdarzenie od naciśnięcia klawiszy myszy
- MouseMotionListener obsługuje zdarzenie od przesuwania wskaźnika myszy nad danym składnikiem
- WindowListener obsługuje zdarzenie od okna np. minimalizacja, maksymalizacja, przesunięcie, zamknięcie

Wiązanie składnika z obsługą zdarzeń

Aby powiązać składnik interfesju z odpowiednim zarządcą zdarzeń, należy wykorzystać następujące metody:

- addActionListener() dla JButton, JCheckBox, JComboBox, JTextField, JRadioButton
- addAdjustmentListene() dla JScroolBar
- addFocusListener() dla wszystkich składników pakietu Swing
- addltemListener() dla JButton, JCheckBox, JComboBox, JTextField, JRadioButton
- addKeyListener() dla wszystkich składników pakietu Swing
- addMouseListener() dla wszystkich składników pakietu Swing
- addMouseMotionListener() wszystkich składników pakietu Swing
- addWindowListener() wszystkich obiektów typu JFrame oraz JWindow Metody te muszą być zastosowane przed wstawieniem składnika do obiektu typu JPanel.

Metody obsługujące zdarzenia

Kiedy dana klasa implementuje interfejs, musi ona obsługiwać zdarzenia za pomocą metody, która jest wtedy wywoływana automatycznie, natomiast w programie trzeba ją odpowiednio przedefiniować, realizując sposób obsługi zdarzeń.

Interfes ActionListener

public void actionPerformed (ActionEvent evt)

{ //kod obsługi zdarzeń }

Interfes AjustmentListener

public void adjustmentValueChange (AdjustmentEvent evt)

{/*kod obsługi zdarzeń*/ }

Interfes FocusListener

. Interfec Iteml istener	-
<pre>public void focusLost (FocusEvent evt)</pre>	{ //kod obsługi zdarzeń }
<pre>public void focusGained (FocusEvent evt)</pre>	{ //kod obsługi zdarzeń }

interres itemlistenei

<pre>public void itemStateChange (ItemEvent evt)</pre>	{ //kod obsługi zdarzeń }
--	---------------------------

Interfes KeyListener

<pre>public void keyPressed (KeyEvent evt)</pre>	{ //kod obsługi zdarzeń }
<pre>public void keyReleased (KeyEvent evt)</pre>	{ //kod obsługi zdarzeń }
<pre>public void keyTyped (KeyEvent evt)</pre>	{ //kod obsługi zdarzeń }

Interfes MouseListener

<pre>public void mouseClicked (MouseEvent evt)</pre>	{ //kod obsługi zdarzeń }
<pre>public void mouseEntered (MouseEvent evt)</pre>	{ //kod obsługi zdarzeń }
<pre>public void mouseExited (MouseEvent evt)</pre>	{ //kod obsługi zdarzeń }
<pre>public void mousePressed (MouseEvent evt)</pre>	{ //kod obsługi zdarzeń }
<pre>public void mouseReleased (MouseEvent evt)</pre>	{ //kod obsługi zdarzeń }

Interfes MouseMotionListener

<pre>public void mouseDragged (MouseEvent evt)</pre>	{ //kod obsługi zdarzeń }
<pre>public void mouseMoved (MouseEvent evt)</pre>	{ //kod obsługi zdarzeń }

Interfes WindowListener

```
public void windowActivated (WindowEvent evt) { //kod obsługi zdarzeń }
public void windowClosed (WindowEvent evt)
                                                { //kod obsługi zdarzeń }
public void windowClosing (WindowEvent evt)
                                                { //kod obsługi zdarzeń }
public void windowDeactivated (WindowEvent evt) { //kod obsługi zdarzeń }
public void windowDeiconfied (WindowEvent evt) { //kod obsługi zdarzeń }
public void windowIconfied (WindowEvent evt)
                                                { //kod obsługi zdarzeń }
```

public void windowOpened (WindowEvent evt) { //kod obsługi zdarzeń }

3. Tworzenie składników interfejsu użytkownika

- Dowolny składnik musi być dodany do kontenera (panel-obiekt klasy JPanel) za pomocą jego metody panel.add(skladnik), i po wywołaniu metody setContentPane(panel) wyświetlony na ekranie po wyświetleniu kontenera.
- Obsługa zdarzenia typu **Action** (JButton, JCheckBox, JComboBox, JTextField, JRadioButtion): naciśnięcie klawisza i wyświetlenie napisu w polu tekstowym.

Przyciski typu JButton, etykiety Jlabel oraz pola tekstowe JTextField, zdarzenia typu ActionEvent

Konstruktory:

✓ JButton(String) - przycisk z etykietą tekstową

👙 Ramka 3

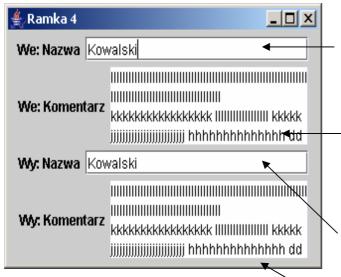
- ✓ JButton(Icon) przycisk w postaci ikony graficznej
- ✓ JButton(String, Icon) tworzy przycisk z etykietą tekstową i ikoną

```
Przyciski
Przycisk typu.
                                                                          typu JButton
   JButton
                     🖳 Obsluga komputera
                                           Jezyk angielski
                                                           Jezyk niemiecki
po naciśnięciu
                      Opinia 1 Znajomosc obslugi komputera
                                                                                Pola
  Etykiety <
                      Opinia 2
                                                                            >tekstowe
  JLabel
                      Opinia 3
                                                                            JTextField
import javax.swing.*;
import java.util.*;
import java.io.*;
import java.lang.*;
import java.awt.event.*;
class Zamykanie Aplikacji extends WindowAdapter
    public void windowClosing (WindowEvent e)
      { System.exit(0); }
 }
class Dane
{ String opinia1,opinia2,opinia3;
  Dane()
  { opinia1=opinia2=opinia3=null;}
public class Prosta_Aplikacja3 extends JFrame implements ActionListener
{ ImageIcon o1=new ImageIcon ("comp.blue.gif");
 JButton weopinia1 = new JButton ("Obsluga komputera", o1);
                                                                    //obiekty-przyciski
 JButton weopinia2 = new JButton("Jezyk angielski");
                                                                    //typu JRadioButton
 JButton weopinia3 = new JButton("Jezyk niemiecki"); // do wprowadzania danych
 JTextField wyopinia1=new JTextField(30);
                                                   //obiekty do wyświetlania danych
 JTextField wyopinia2=new JTextField(30);
                                                   // na ekranie typu JTextField
 JTextField wyopinia3=new JTextField(30);
 Dane dana = new Dane();
                                        //obiekt do zapamiętania danych wprowadzonych
```

```
public Prosta Aplikacja3()
{ super("Ramka 3");
    setSize(450,160);
   JPanel panel=new JPanel();
                                        //utworzenie panela ramki czyli jej kontenera
    weopinia1.addActionListener(this); //this-obiekt monitorujący zdarzenie typu Action
    weopinia2.addActionListener(this); //obiekty do wprowadzania danych
    weopinia3.addActionListener(this); // typu JRadioButton odbierają zdarzenia
    panel.add(weopinia1);
                                        //wstawianie obiektów typu JRadioButton
    panel.add(weopinia2);
                                        //do kontenera
    panel.add(weopinia3);
                                        //tworzenie etykiety dla pola tekstowego
    JLabel eopinia1 = new JLabel("
                                        Opinia 1", SwingConstants.RIGHT);
    panel.add(eopinia1);
                                        //wstawianie etykiety i
    panel.add(wyopinia1);
                                        //pola tekstowego do wyświetlania do kontenera
                                        Opinia 2", Swing Constants. RIGHT);
    JLabel eopinia2= new JLabel("
    panel.add(eopinia2);
    panel.add(wyopinia2);
    JLabel eopinia3 = new JLabel("
                                       Opinia 3", SwingConstants.RIGHT);
    panel.add(eopinia3);
    panel.add(wyopinia3);
    Zamykanie Aplikacji wyjscie = new Zamykanie Aplikacji();
    addWindowListener(wyjscie);
    setContentPane(panel);
}
public void actionPerformed (ActionEvent evt) //metoda obsługująca zdarzenie Action
 { Object zrodlo = evt.getSource();
  if (zrodlo==weopinia1)
                                              //jeśli naciśnięto przycisk "Obsługa komputera"
    dana.opinia1= new String("Znajomosc obslugi komputera");
  else if (zrodlo==weopinia2)
                                              //jeśli naciśnięto przycisk "Język angielski"
    dana.opinia2= new String("Znajomosc jezyka angielskiego");
  else if (zrodlo==weopinia3)
                                              //jeśli naciśnięto przycisk "Język niemiecki"
    dana.opinia3 = new String("Znajomosc jezyka niemieckiego");
  wyopinia1.setText(dana.opinia1); //przekazanie tekstu związanego z naciśniętymi klawiszami
  wyopinia2.setText(dana.opinia2); // do składników tekstowych JTextField,
  wyopinia3.setText(dana.opinia3); // które zastosowano do wyświetlenia tekstu
  repaint(); }
public static void main(String[] arg) throws Exception
 { Prosta_Aplikacja3 pr= new Prosta_Aplikacja3();
  pr.setVisible(true); }
                                 //wyświetlenie okna
```

}

Obszary tekstowe JtextArea, zdarzenia typu FocusEvent

Obszar tekstowy JTextField do wprowadzania danych reagujący na stan aktywny innego składnika np. kliknięcie myszą innego składnika powoduje wyświertlenie tekstu w składniku wyjściowym Wy:Nazwa

Obszar tekstowy JTextArea do wprowadzania danych reagujący na stan aktywny innego składnika np. kliknięcie myszą innego składnika powoduje wyświertlenie tekstu w składniku wyjściowym Wy:Komentarz

Obszar tekstowy JTextField do wyświetlania danych wprowadzonych w polu We:Komentarz

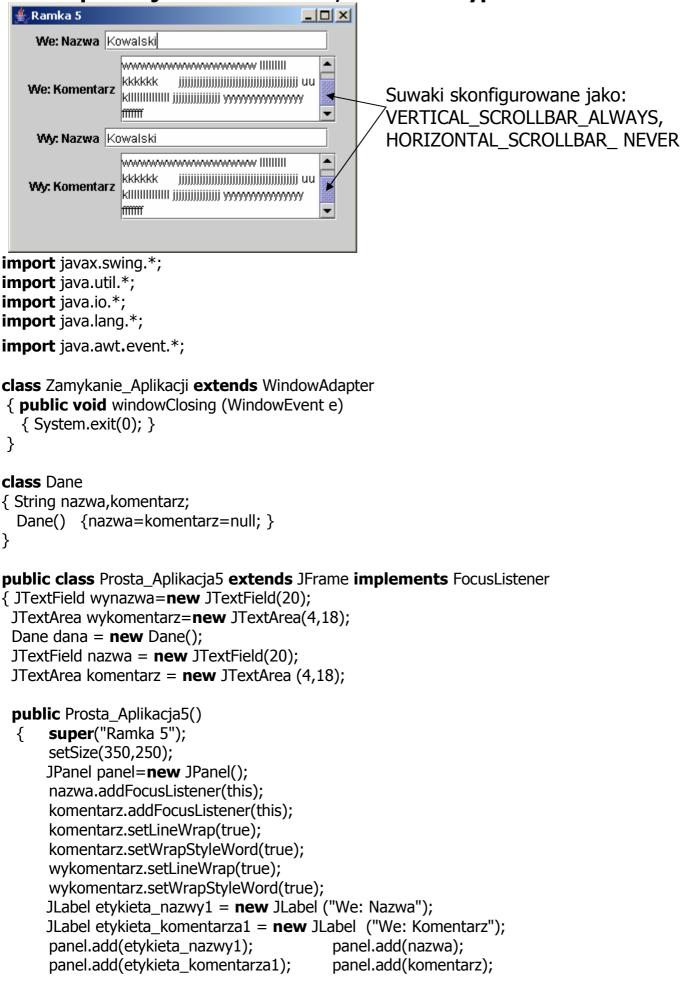
Obszar tekstowy JTextArea do wyświetlania danych wprowadzonych w polu We:Komentarz

```
class Dane
{ String nazwa,komentarz;
  Dane()
  { nazwa=komentarz=null; }
}
```

```
public class Prosta_Aplikacja4 extends JFrame implements FocusListener {
    JTextField wynazwa=new JTextField(20); //składniki do wprowadzania danych JTextArea wykomentarz=new JTextArea(4,18); //JTextField oraz JTextArea
    Dane dana = new Dane(); //dane aplikacji
    JTextField nazwa = new JTextField(20); //składniki do wprowadzania danych JTextArea komentarz = new JTextArea (4,18); //JTextField oraz JTextArea
```

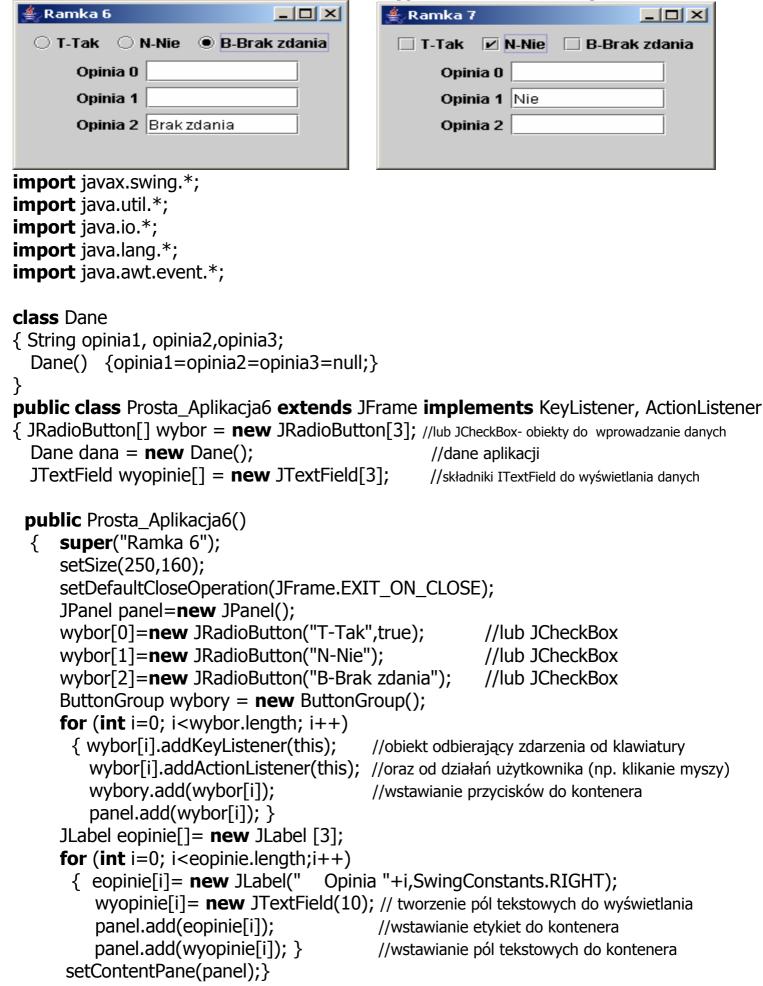
```
public Prosta Aplikacja4()
  { super("Ramka 12");
     setSize(320,220);
     JPanel panel=new JPanel();
     nazwa.addFocusListener(this);
     komentarz.addFocusListener(this);
     komentarz.setLineWrap(true); //zawijanie linii w oknie typu JTextArea
                            //przeniesienie do następnej linii ostatniego wyrazu w linii, który się nie mieści
     komentarz.setWrapStyleWord(true);
     wykomentarz.setLineWrap(true);
     wykomentarz.setWrapStyleWord(true);
                                        = new JLabel ("We: Nazwa");
     JLabel etykieta_nazwy1
                                        = new JLabel ("We: Komentarz");
     JLabel etykieta_komentarza1
     panel.add(etykieta_nazwy1);
     panel.add(nazwa);
     panel.add(etykieta_komentarza1);
     panel.add(komentarz);
                                        = new JLabel ("Wy: Nazwa");
     JLabel etykieta_nazwy2
                                        = new JLabel ("Wy: Komentarz");
     JLabel etykieta komentarza2
     panel.add(etykieta_nazwy2);
     panel.add(wynazwa);
     panel.add(etykieta_komentarza2);
     panel.add(wykomentarz);
     Zamykanie Aplikacji wyjscie = new Zamykanie Aplikacji();
     addWindowListener(wyjscie);
     setContentPane(panel); }
public void focusLost(FocusEvent evt)
{ Object zrodlo = evt.getSource(); //reakcja składników wejściowych na przejście ze stanu
 if (zrodlo==nazwa)
                                   // aktywnego w nieaktywny np. kliknięcie innego składnika
    dana.nazwa= new String(nazwa.getText());
                                                       //zapamiętanie danych aplikacji
 else if(zrodlo==komentarz)
    dana.komentarz=new String(komentarz.getText()); //wyświetlenie danych aplikacji
  wynazwa.setText(dana.nazwa);
  wykomentarz.setText(dana.komentarz);
  repaint(); }
                                                         //odświeżenie widoku okna
public void focusGained (FocusEvent evt)
  { /*metoda implementująca; do obsługi zdarzeń zastosowano jedynie focusLost*/ }
public static void main(String[] arg) throws Exception
  { Prosta_Aplikacja4 pr= new Prosta_Aplikacja4();
    pr.setVisible(true); }
                                 //wyświetlenie okna
}
```

Panele przewijane JScroolPane, zdarzenia typu FocusEvent

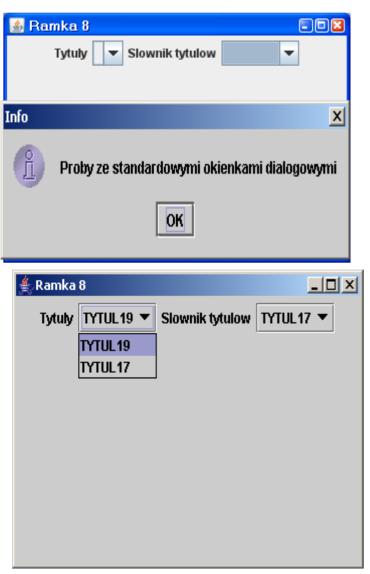
```
JScrollPane obszar_przewijany1 = new JScrollPane
           (komentarz,
           ScrollPaneConstants.VERTICAL SCROLLBAR ALWAYS,
          HORIZONTAL SCROLLBAR NEVER);
     panel.add(obszar przewijany1);
     JLabel etykieta_nazwy2 = new JLabel ("Wy: Nazwa");
     JLabel etykieta_komentarza2 = new JLabel ("Wy: Komentarz");
     panel.add(etykieta_komentarza2);
     panel.add(etykieta nazwy2);
                                      panel.add(wynazwa);
                                     panel.add(wykomentarz);
     JScrollPane obszar_przewijany2 = new JScrollPane
           (wykomentarz,
           ScrollPaneConstants.VERTICAL SCROLLBAR ALWAYS,
           HORIZONTAL_SCROLLBAR_ NEVER);
     panel.add(obszar_przewijany2);
     Zamykanie_Aplikacji wyjscie = new Zamykanie_Aplikacji();
     addWindowListener(wyjscie);
     setContentPane(panel);
 }
 public void focusLost(FocusEvent evt)
 { Object zrodlo = evt.getSource();
   if (zrodlo==nazwa)
        dana.nazwa= new String(nazwa.getText());
   else if (zrodlo==komentarz)
      dana.komentarz= new String(komentarz.getText());
   wynazwa.setText(dana.nazwa);
   wykomentarz.setText(dana.komentarz);
   repaint();
 public void focusGained (FocusEvent evt)
  { }
  public static void main(String[] arg) throws Exception
  { Prosta Aplikacja5 pr= new Prosta Aplikacja5();
   pr.setVisible(true); }
}
Suwaki konfiguruje się za pomocą konstruktora:
JScrollPane(Component) – tworzy panel przewijany zawierający dany składnik
JScrollPane(Component, int, int)-tworzy panel przewijany zawierający dany składnik oraz
konfiguruje suwak poziomy i pionowy. Drugi i trzeci parametr to:
VERTICAL SCROLLBAR ALWAYS, VERTICAL SCROLLBAR AS NEEDED,
VERTICAL SCROLLBAR NEVER,
HORIZONTAL SCROLLBAR ALWAYS, HORIZONTAL SCROLLBAR AS NEEDED,
HORIZONTAL SCROLLBAR NEVER
```

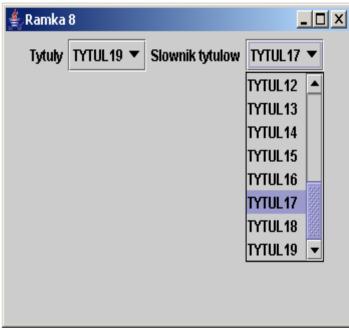
Przyciski opcji i pola wyboru, zdarzenia typu ActionEvent i KeyEvent


```
public void keyPressed (KeyEvent evt)
 { char znak=evt.getKeyChar(); //reakcja na przycisku na naciśnięcie klawisza
   if (znak == 't')
     { wybor[0].setSelected(true); //uaktywnienie widoku przycisku po naciśnięciu odpowiadającego klawisza
                                    //zapamiętanie aktualnych danych - alternatywnych
       dana.opinia1= "Tak";
       dana.opinia2=dana.opinia3= ""; }
    else if (znak=='n')
     { wybor[1].setSelected(true);
       dana.opinia2="Nie";
       dana.opinia1= dana.opinia3= ""; }
   else if (znak=='b')
     { wybor[2].setSelected(true);
       dana.opinia3= "Brak zdania";
       dana.opinia1= dana.opinia2= "";}
    wyopinie[0].setText(dana.opinia1);
                                               //ustawienie pól tekstowych do wyświetlania
    wyopinie[1].setText(dana.opinia2);
                                               //aktualnych danych
    wyopinie[2].setText(dana.opinia3);
    repaint();
                                               //odświeżenie widoku okna
  public void keyReleased (KeyEvent evt)
  public void keyTyped (KeyEvent evt)
     { }
  public void actionPerformed (ActionEvent evt)
 { Object zrodlo=evt.getSource();
                                        //reakcja na przycisku na działanie użytkownika
                                               // (kliknięcie na wybrany przycisk)
   if ( zrodlo == wybor[0])
     { dana.opinia1= "Tak";
       dana.opinia2= dana.opinia3= ""; }
    else if ( zrodlo ==wybor[1])
     { dana.opinia2= "Nie";
       dana.opinia1= dana.opinia3= "";}
    else if ( zrodlo ==wybor[2])
     { dana.opinia3= "Brak zdania";
       dana.opinia1= dana.opinia2= "";}
    wyopinie[0].setText(dana.opinia1);
                                               //ustawienie pól tekstowych do wyświetlania
    wyopinie[1].setText(dana.opinia2);
                                               //aktualnych danych
    wyopinie[2].setText(dana.opinia3);
    repaint();
                                         //odświeżenie widoku okna
  public static void main(String[] arg)
  { Prosta Aplikacja6 pr= new Prosta Aplikacja6();
    pr.setVisible(true); } //wyświetlenie okna
}
```

Listy rozwijane, zdarzenia typu ItemEvent, okno typu MessageDialog


```
import javax.swing.*;
import java.util.*;
import java.io.*;
import java.lang.*;
import java.awt.event.*;
class Zamykanie Aplikacji extends WindowAdapter
{ public void windowClosing (WindowEvent e)
    { System.exit(0); }
public class Prosta_Aplikacja8 extends JFrame implements ItemListener
   JComboBox tytuly = new JComboBox(); //lista rozwijana do wyświetlania wprowadzonych
  //danych dobranych ze słownika; wykorzystuje się wewnętrzny domyślny pojemnik na pozycje listy
   Vector dane_slownika= new Vector(); //zewnętrzny pojemnik na pozycje drugiej listy
   JComboBox slownik = new JComboBox(dane_slownika); // rozwijanej, która pełni role
                                                             //słownika danych
  Vector dana=new Vector();
                                           //przechowywanie danych w aplikacji
```

```
public Prosta Aplikacja8()
    super("Ramka 8");
    setSize(350,250);
    JPanel panel=new JPanel();
    JLabel etykieta_tytulow = new JLabel("Tytuly");
    panel.add(etykieta_tytulow); //wstawienie etykiety dla danych wprowadzanych do listy
    panel.add(tytuly);
                                   // wstawienie listy dla danych wprowadzanych – lista posiada
                                   // własny pojemnik na pozycje wprowadzane
    for (int i=0; i<20; i++)
                                   // pojemnik dane_slownika są wypełniane danymi słownika, czyli stanowią
       dane_slownika.add("TYTUL"+i); // pozycje listy jako łańcuchy do "czytania"
    JLabel etykieta slownika = new JLabel("Slownik tytulow");
    panel.add(etykieta slownika);
    slownik.addItemListener(this);
    panel.add(slownik);
    Zamykanie Aplikacji wyjscie = new Zamykanie Aplikacji();
    addWindowListener(wyjscie);
    setContentPane(panel);
}
public void itemStateChanged(ItemEvent evt)
{ int zrodlo = evt.getStateChange();
                                             //reakcja na wybranie pozycji w liście rozwijanej slownik
  if (zrodlo==ItemEvent.SELECTED)
   { dana.add(evt.getItem()); //zapisanie danych aplikacji do Vectora
     tytuly.addItem(evt.getItem()); //wstawienie danych do listy rozwijanej wyświetlające
                //dane aplikacji pobrane z listy nieedytowalnej, pełniącej rolę słownika danych
  repaint();
                //odświeżenie widoku okna
void poczatek()
                            //standardowe okienko dialogowe typu MessageDialog
 {JOptionPane.showMessageDialog(
    this.
                                                    //składnik nadrzędny okna dialogowego
    "Proby ze standardowymi okienkami dialogowymi", //wyświetlany komunikat
    "Info",
                                                          //tytuł okna
    JOptionPane.INFORMATION_MESSAGE);
                                                   //typ ikony wyświetlanej w okienku (i)
public static void main(String[] arg)
 { Prosta_Aplikacja8 pr= new Prosta_Aplikacja8();
  pr.poczatek();
  pr.setVisible(true);
                           //wyświetlenie okna
}
```